

**Kérlekül kéri
cikkeket csak ak-
kor küldjünk vi-
szo, ha helyet
mellékelnek. Ké-
rleteket hat hét-
nél tovább nem
őrösznek.**

**Szerkesztőség:
VII., Nefelejts-
szoza 47.**

A NŐ ÉS A TÁRSADALOM

**A FEMINISTÁK EGYESÜLETE
ÉS A NÖTISZTVISÉLŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE
HIVATALOS KÖZLÖNYE**

**Cikkeket csak a
szerző engedél-
vel, lapunk egyéb
tartalmát A NŐ és
a társadalom meg-
nevezése mellett
szabad átvenni.**

**Hirdetvénytál:
Andrássy-út 82.
Telefon 80-78.**

TARTALOM: Schwimmer Rózsa: A stockholmi kongresszus. – Barand Margit: A liliumok kertjében. – Glosszák. – Szegvári Sándorné: A nő zsenialitása. – Önálló nők szövetkezeti bankja. – Szemle. – Charlotte Perkins-Gilman: Gyermekmunka. – Irodalom. – A Nők Választójogi Világszövetségének VII. kongresszusa. – A Nőtisztviselők Országos Egyesületének hivatalos közleményei. – A Feministák Egyesületének hivatalos közleményei.

A férfiliga október 4-én, szerdán d. u. 6 órakor a Lloyd termében előadást rendez, amelynek meghallgatását legmelegebben ajánljuk. Dr. C. V. Drysdale (London) a legjobb angol szónokok egyike és a választójogi mozgalomnak aktív munkása. Előadása ismerteti az angol férfiak szerepét a választójogi küzdelemben. Az előadást bankett követi, amelyre vendégek is jelentkezhetnek a férfiliga elnökénél, dr. Dírner Gusztáv egyet, tanárnál (IV., Kígyó-u. 1. Telefon).

A STOCKHOLMI KONGRESSZUS.

Írta: SCHWIMMER RÓZSA. (Folytatás.)

Ez az esemény: a kongresszus egyhangúan elfogadta a Feministák Egyesületének meghívását 1913-ra, holott már az 1909-iki Londonban tartott kongresszus fenntartással elfogadta az osztrák nőmozgalomnak 1913-ra Wienbe szóló meghívását. Róma és Paris Budapest javára lemondott a szándékolt meghívásról, Wien a maga meghívását azonban megújította, úgy, hogy barátságos verseny fejlődött ki.

A Feministák Egyesülete meghívásával nemcsak a már öt kongresszuson élvezett vendégzeretet viszonzására és tanulságainak meghálálására törekedett, hanem egészen önző célokat szolgált.

Látva azt, hogy az ilyen kongresszusok a rendező ország mozgalmának mindenkor, semmilyen más akcióval el nem érhető jelentőséget adnak, hogy a kongresszusok előkészítése minden egyéb munkánál erősebb stimuláns a választójogi érdekében való dolgozásra; hogy a választójogi világszövetség kongresszusain résztvevő, egy célért küzdő kiváló nők és férfiak hatalmas tömege – Stockholmban 1600 tagja volt – ellenállhatatlan hatással van az ellenzők és közömbösek taborára t Magyarországra kelle t hozni a legközelebbi kongresszust.

A legközelebbit azért, mert annak idejére várható a mi választójogi reformunk elintézése s erre az elintézésre kell a kongresszus súlyával is hatnunk.

A stockholmi kongresszus teljesen méltányolta a magyar meghívás indokolását annak ellenére, hogy Daisy Minor asszony, az osztrák meghívás közvetítője főképen annak lehetetlenségét hangoztatta, hogy a kongresszus a magyar nők választójogát siettetné: „Kérem, minálunk Ausztriában 1907-ben megcsinálták a férfiak általános választójogát – mondta Minor asszony – anélkül, hogy nekünk nőknek is megadták volna; tehát ki van zárva, hogy Magyarországon – mi előttünk – megadnák a nőknek.” A magyar meghívás képviselőjének megfelelő közjogi és történelmi magyarázata után a kongresszus a meghívás egyhangú elfogadásával – az osztrák delegátus és a magyarok tartózkodtak a szavazástól – annak a bizalmának adott kifejezést, hogy Magyarország törvényhozása inkább a magyar nő történelmi joghelyzetére és a modern kor szükségleteire lesz tekintettel, mint Ausztria példájára,

A meghívás elfogadásával kapcsolatosan felajánlották Wiennek, hogy a budapesti kongresszus előtt vagy után egy napos „síideway-meetinget” rendeznek. Az ajánlat elfogadásáról a tél folyamán országos gyűlésben dönt majd az osztrák nőmozgalom.

Maguk az osztrák delegátusok a leglojálisabban meghajoltak a kongresszusi határozat előtt és szíves barátsággal felajánlottak minden tőlük telhető segítséget a kongresszus előkészítésének munkájához.

Csak egy előkelő berlini lap bécsi származású tudósítója akart pápistább lenni a pápánál és azért nemcsak az osztrák delegátusokat heccelte az „ilyen mellékes útmenti gyűlés” ellen, hanem – különösen Németország delegátusait iparkodott a magyar meghívás ellen hangolni. „Mit csinálnak majd Ázsiában, a nixdajcs hazájában? Tanuljanak meg előbb magyarul, mielőtt abba az országba mennek, ahol az idegennek német szóra háttat fordítanak stb.” Azok a külföldi feministák, akik mint előadók élvezték már a magyar nőmozgalom ven-

dégszetetét – Mrs. Chapman Catt, Minna Cauer, Dr. Aletta Jacobs, Adele Schreiber-Krieger, Martina Kramers, stb. stb. – amint tudomást szerezték az illetéktelen hírlapíró áskálódásairól, személyes tapasztalaton alapuló ellenvéleménnyel szálltak szembe az elrettentést kísérlettel.

Ki kell emelnünk, hogy ez a kis incidens a kongresszus keretén kívül folyt le, a hivatalos tárgyalások annak a magyar mozgalomra nézve kiválóan értékes, lelkes szeretetnek és tiszteletnek az alapján álltak, amelyekkel a választójogi világszövetség mindenkor kitüntette munkánkat.

S ha most öt világrész asszonyai két évig azon buzgólkodnak, hogy minden ország választójogi mozgalmanak legkiválóbbjai, kormányaik képviselői, stb. stb. 1913-ban Budapestre jöjjenek, előttünk az a súlyos, de gyönyörű feladat áll, hogy vendégeink minden várakozását kielégítsük, úgy, ahogy az eddigi kongresszusok, de leginkább a mindent felülmúló stockholmi kongresszus kielégítette.

Páratlanul ügyesen szervezték a svéd nők a kongresszus tagjait szórakoztató rendezéseket is. Nem volt az ünnepélyek, kirándulások és fogadtatások sorában egy sem, a mely határozott céltudatossággal nem számított volna a svéd közvéleményre való hatásra. Gyönyörű harmóniában együtt dolgoztak Svédország művészei, a sajtó, a tanítószázadok, hatóságok, deákosság, a nők sokféle egyesületei és általában a kultúregyesületek stb. Az egyházak képviselői mellett a szociáldemokrata és a liberális párt legexponáltabb képviselői dolgoztak békés egyetértésben és fényes eredménnyel a kongresszus sikere érdekében.

(Folytatjuk.)

A LILIAMOK KERTJÉBEN.

Írta: BARAND MARGIT..

„Mi jut eszébe asszonyom, zárdába adni a leányait! az a nevelés, amiben ott részesülnek, már igazán nem a mai korba való”, – mondta egyszer valaki az édesanyámnak.

„De ugyan hová adhatná máshová nyugodtan az ember a leányait?” – felelte a mama mély meggyőződéssel és zárjel között bizonyára hozzá gondolta: a férjhezmenési pályára készülő leányait.

Én a tizenkét esztendőm komolyságával hallgattam a jelentőségteljes mosollyal kísért, burkolt célzásokat a veszedelmekre, melyek a hajadoni ártatlanságot ebben a bűnös világban lépten-nyomon fenyegetik és melyek ellen csupán a kolostor falai nyújtanak teljes biztonságot. Végül magam is kíváncsi lettem a zárdára, ahol az én erkölcsöm olyan jól meg lesz őrizve és amelyet úgy képzeltem el, mint egy lángpallosú angyaloktól őrzött üvegházat, melyben csupa ragyogóan fehér liliumok pompáznak.

Kihült az ifjú kéz, amely e sorokat papírra vetette. A földben porladozik egy értékes, sokatigéző fiatal asszony, akinek életerejét, küzdelmes tettvágyát aláasta a liliumok kertjének dohos, nyirkos levegője. Bátor akarással küzdött a sötétség szelleme ellen. Hiába! A liliumok illata megfojtotta. Nincs többé. Hattyúdalt nekünk küldte, akik szép, okos írásának mindig szívesen helyt adtunk. Elköltözött munkatársunk utolsó írását mély szomorúsággal adjuk közre.

Szerk.

Mikor a súlyos, háromszoros kapu becsukódott mögöttem és én misztikus borzongással vegyes kíváncsisággal végignéztem a kolostor folyosóján, egy Mária-szobor lábainál megpillantottam a zárdá liliomait. Egy kissé komikusán festettek drótrafűzött papirosmivoltukban, mintha csak parodizálni akarták volna a természetet, de az én nevelésem nem azért nyugodott szilárd valláserkölcsei alapon, hogy hívő áhitattal ne néztem volna rájuk. Azt már tudtam, hogy az én legfőbb becsvágyam kell, hogy legyen, hasonlóvá lenni ezekhez a merev és a portól kissé gyanús fehérségű jószágokhoz; hogy a szimbólum, melyet képviseltek, nem volt egészen világos előttem, az nem tett semmit, hiszen nem értettem sok más egyebet sem. A kolostori növendékeknek legalább a fele a mennyei völegénynek tett titkos fogadalmat rejteget a szíve mélyén, melyről nem is tudja, hogy mi az.

A velem együtt étkező növendékek mamáinak nagy önmegelégedéssel mutogatta a zárdá legfőbb büszkeségét, a növendékeknek az ő tervei szerint berendezett hálótermét. Azelőtt fehérfüggönyös ágyakban aludtak a növendékek, hanem ezt úglátszik nem tartották elégségesnek a hajadoni szemérem megóvására. Most fehérre festett deszkafülkék álltak a hálóterem két oldalán, melyek úgy voltak megszerkesztve, hogy esztendőig alhattunk egy közös teremben, egymás közvetlen közelében anélkül, hogy egymást valaha másképp láttuk volna, mint nyakig felöltözve. Hogy némi világosság hatolhasson be és hogy a felügyelő apáca szemmel tarthasson bennünket, valamennyi fülke ajtaján elől drótháló volt, mely az egész alkotmányt teljesen valamely állatseregletbeli ketrechez tette hasonlóvá. Mivel a könnyű deszkafalak nem voltak magasabbak, mint amennyire a hajadoni szemérem megóvása érdekében lenniök kellett és így nem értek föl a terem tetejéig, fölülről kaphattak némi levegőt is. Lefekvéskor a felügyelő-apáca mindenkit becsukott a maga külön zárkájába és reggel ismét sajátkezüleg nyitotta ki az összes ajtókat az egyetlen kulccsal, mely valamennyit zárta és melyet mindig magánál tartott. A záruk úgy voltak megszerkesztve, hogy egy hirtelen támadt pánik esetén belülről kinyithattuk cellánk ajtaját, de becsukni nem lehetett többé. Aki tehát ezt a szabályellenességet elkövette, a nyitott ajtó elárulta és igazolni tartozott magát.

Az aggódo mamáknak nagy megnyugvására szolgálhatott ez az intézmény, mely teljesen pótolta a középkorban divatos erényöveket.

A rendes szokástól némileg eltért a szombat este, mikor a kisebbek nyakukon kigombolt hálókabátban térdeltek fülkékjünkben, a küszöbre helyezett zsámolyon nyugvó mosdótál fölél hajolva. Szent borzalmat tükröző arcuk és Ünnepeles tartásuk valamely misztikus szertartás következtét engedte sejteni; a valóságban csupán a nyak és fülmosás nagy eseményének néztek elébe, melyet az apácák követtek el azokon, kikben nem bíztak eléggé, hogy ezt a műveletet saját maguk kellő alapossággal végeznék. Hogy azonban a legkatholikusabb hajadon sem állhat csupán fej, nyak és kézből, arra őket figyelmeztetni teljesen ellentétben állt volna a szent nénikék nevelési

miből következik, hogy a mosdózás még szombat este sem lépte túl az említett határokat. Voltak ugyan a zárának modern kényelemmel berendezett fürdőszobái is, de hogy ezeket hányszor használták, ezt a kérdést pihentessük a feledés legsűrűbb homályában.

Az oltárok szobrai a folyosók kőcokkái, mind különös gond tárgyai voltak, melyeket tisztán tartani szent kötelesség. De hogy a gondjaikra bízott fiatal, fejlődésben levő eleven testek is ápolásra szorulnak, arról apácákat, kiknek az emberi test irtózat és undor tárgya, kiknek egész élete harc a természet ellen, sohase lehetne meggyőzni.

Még a legkisebbek közöttünk is tudták, hogy nincs semmi szégyelni és titkolni valóbb az emberi testnél. Ennek a meggyőződésnek első gyümölcse az volt, hogy inkább eltitkoltuk, ha valami bajunk volt, nehogy orvost hívjanak hozzánk. És mivel az erényben kiválóknak rendes szokása, hogy mindig készek ítéletükkel lesújtani azokra, kik nem érték el a tökéletesség hasonló fokát, mély megvetéssel büntettük azokat, akik arra a szemérmertlenségre vetemedtek, hogy az orvost közelükbe engedték.

Hogy a kövér irgalmasrendi szerzetes, a zárda házi-orvosa, valami tolakodást engedett volna meg magának, kizártnak tartom, már csak azért is, mert soha másképp a betegszobába be nem léphetett, mint a betegápoló apáca jelenlétében. Hogy mégis a női becsületen ejtett súlyos sérelemnek tekintettük az orvosi vizsgálatot, az csak természetes következménye volt a szellemnek, mely a papirus-liliomokkal díszített oltárok körül lengedezett.

Hogy az apácák között is akadtak magukról megfélemedezett lények, akik orvossal gyógykezeltették magukat, arról csöndes megbotránkozással vettünk tudomást. Egyszer hetekig nem volt izgatottabb beszéd tárgyunk, mint hogy a gyönyörű Paula nővér, kiről egyikünk kileste, hogy aranyszőke haja van, megmutatja a kőszvényes lábát az orvosnak és – meddig.

Tanulásunk tudós papagályok módjára, nem volt egyéb értelmetlen bemagolásnál. Valami csodálatosan száraz és élettelen volt mindaz, amit idebenn tudományak neveztek, mintha minden tudás dohosszagú kolostori pincéből került volna elő, az élet melegéből nem volt rajta semmi. A legkorlátoltabb, a legszűkkeblűbb felekezeti fölfogás feküdt meg mindent. Az ujjnyi vékony világtörténelemből megtudtuk, hogy az emberiség történetének legkimagaslóbb pontja a keresztesháborúk és hogy soha magaszosabb eszményért nem lelkesedett az emberiség, mint a Szentföld meghódításáért.

Hekataios ötszáz esztendővel Krisztus születése előtt megírta a görög hőskor történetét, mindent észszerű okokkal magyarázva és a csodák kiküszöbölésére törekedve. Mi, csaknem kétezer esztendővel Krisztus születése után, mindent a csodák szemkápráztató és a világos látást megzavaró köntösében kaptunk. A csodás, a természetfölötti lett a mi mindennapunk, míg az igazi élet misztikus távolba húzódott előlünk.

Hogy Nagy Konstantin császár egyike volt az emberiség legdicsebb alakjainak és Luther a legnagyobb gonosztevő, akit valaha a föld háta hordozott, az magától értetődik.

Kívülről kapott, gyermekek számára írt, világi olvasmányok egész eretneküldözést idéztek föl, mivel Bocskay és a magyar történelemnek más, nem katolikus alakjairól volt szó bennük. Aki nem katolikusokról elismeri, hogy azoknak is lehetnek jó tulajdonságaik, az egyenlő az eretnekekkel. És hogy az ilyen irányú káros világi befolyás kellőleg egyensúlyozva legyen, gyöngéd erőszakkal elszedték tőlünk az összes zsebpénzünket, afrikai missziók, mindenféle rózsafüzér és Jézus szíve egyesületek számára, átváltoztatva a tízórai sonkaszemlyét és vajjakenyeret a katolikus propaganda csodás gyógyulásokkal és megtérésekkel teli füzeteivé.

Háztartástant is tanultunk és hogy ennek az elméleti oktatásnak mennyi gyakorlati értéke volt, nem nehéz elképzelni. Rendszeres naplót kellett vezetnünk egy képzelt háztartás kiadásairól, de mivel a háztartási cikkek áráról halavány sejtelmünk se volt, se arról nem tudtunk semmit, hogy milyen mennyiségben lehet egyik vagy másikra szükség, a legfurább tételeket irtuk össze.

A földolog az volt, hogy füzeteink kék és vörös, arany és ezüst tintával minél ékesebben földíszített iniciálékkal, minél pompásabb köntösben kerüljenek a vizsgán jelenlevők szeme elé, hogy micsoda ostobaságok állnak bennük, azt úgyse nézte senki.

Mint egy fontos életbölcseiséget, bemagoltatták velünk a tételt: „Ha az anyának és a hivatalba járó apának szükségük van télükabátra, pénz azonban csak az egyikre telik, akkor okvetlenül az apáé szerzendő be”. És ezzel el is volt intézve végképp a mama télükabátjának ügye. Hogy ilyen esetben talán őt magát kellene abba a helyzetbe hozni, hogy a neki is szükséges ruhadarabra való pénzt megkereshesse – ennyire nem hatoltunk a kérdés mélyére.

A tyúktenyésztésről is magoltunk be valamit, de eleven tyúkot csak akkor láttunk, ha a második emeleti ablakból ledobáltuk nekik a számunkra rendelt vérszegénység elleni porokat.

Végül, az irodalomtörténetet teljesen elsikkasztották, részben erkölcsseinkre való tekintetből, de főként azért, mert apácáknak tilos a profán irodalommal foglalkozni. Néhány magyar és idegen költőnek a nevét meg kellett tanulnunk, ez volt minden.

A világirodalom remekeinek egész kincsesháza zárva maradt előttünk. És az így elveszített gyönyörűségekért nem maradt más kárpótlás számunkra, mint katolikus propagandafüzetek és néhány világi író művei, melyeket jóízű szülők ma már aligha tennének gyermekeik könyvtárába.

Elsősorban Hoffmann Ferenc ponyva- és rémregények eszközeivel dolgozó, hajókötéllyel idegekre számító történetei, továbbá Schmied Kristóf bőszerű morálpredikációk levében föleresztett unalmas elbeszélései. És szinte komikus, hogy míg a világirodalom remekait távol tartja az aggodalmaskodó prüderia, nehogy a gyermeki lelkület erkölcsi kárt szenvedjen általuk, addig ezek az úgynevezett ifjúsági iratok tele vannak a legvaskosabb szexuális vonatkozásokkal. Például a „Hírlanda” című egészen akörül a probléma körül forog, hogy elismeri-e a magáénak Hírlanda férje „Oliver lovag porontyát”. A „Virágkosárka” kacérul ártatlan címe egy bukkott leány történetét takarja,

aki bünei méltó büntetésül meghal szifiliszben. Egy harmadik szerzőtől, kinek nevét elfeledtem, egy különösen visszataszító történet éktelenkedett könyvtárunkban.

Egy korhely férj, ki egy prostituált hálójába kerül és folyton a bordélyban dorbézol, meggyilkolja feleségét, de lelkiesmerete nem engedi nyugodni és végül elveszi méltó büntetését. Még ma is kellemetlen visszaemlékezni az undor és félelem érzésére, melyet ez a könyv akkor bennem keltett.

Sok csodálkozni való azonban nincsen rajta, hogy ilyen könyvek szerepelnek egy zárdai könyvtárban, mikor az olvasmányok megválasztásánál egyetlen szempont vezet, a vastagon aláhúzott morál és a katolikus tendencia. És mivel ezek a különben istenfélő és jószándékú könyvek főképp a nemi bűnöktől akarnak óvni, természetesen, hogy mindig ezen az egy témán kénytelenek nyargalni, méltóképp egészítve ki a családi nevelést, mely a mindenütt felállított tilalomfákkal éppen arra irányítja a gyermekek figyelmét, amit mindenképpen rejtegetni szeretnének előlük.

Ellenben azt hittük, menten elkárhozunk, ha egy világias verset olvasunk. Még a vizsgán is csak a szentek életéből vett költeményeket szavalhattunk.

Szavalni a hittanár tanított bennünket, természetesen mindig egy garde-de-dame jelenlétében, aki rendesen maga a mere prefect volt. Egy nap valamelyik a nagyobbak közül bevallotta, hogy ő már igen unja a szenteket, inkább szavalna más valamit. Talált is már egy szép verset és betanulta kívülről. A hittanár engedelmével hozzá is fogott mindjárt, hogy fölmondja. Alig hangzottak el azonban az első szavak, szegény mere prefect kékült, zöldült ijedtében és szörnyűködésében. Hogyisne, mikor a szerencsétlen megtévelyedett gyermek egy ismert pornografikus író „Rozgonyi Cicelle”. című hírhedt versét szavalta, mely a következő erkölcs- és szeméremsertő szavakkal kezdődik:

„Hova, hova, édes férjem?..
„Megyek a csatába.
Galambócnál vár a török,
Ne várjon hiába!”

A következő szavaló leckén pedig ismét a szent Erzsébet legendáján épültünk a profán vers helyett, s a jó mere prefect bizonyára nem mulasztotta el számtalan rózsafüzérekkel kiengesztelni a haragos eget, amiért ha csak egyszer is ilyen szeméremetlen szavak hangzottak el a szent falak között.

A vizsgára való készülődés közben azonban alkalmunk nyílt bizonyítani, hogy a szigorúan vallás-erkölcsös alapon nyugvó nevelés nem veszett kárba rajtunk.

Német olvasókönyvünkben ugyanis ez a mondat fordult elő: „Egy fiút láttam a mezőn” – miáltal annyira sértve éreztük magunkat szüzi szemérmünkben, hogy hosszadalmas és részletes tárgyalásokba bocsátkoztunk a fölött, vajjon fölolvashatjuk-e egyáltalán ezt a mondatot a vizsgán. Főképp az igazgató miatt aggódtunk, aki pap létére bizonyára igen szigorú ember, és még meg talál dorgálni bennünket érte. A zárdai illemtörvény szerint ugyanis a legsúlyosabb illetlenségek közé tartozik a „férfi”,

„fiú”, de főképp a „férfi” szó kiejtése, mely utóbbi kimondására a mere prefect csak olyankor vetemedett, ha szükségessé látta figyelmünket a vegyesházasságok bűnös és káros voltára felhívni. Ez a figyelmeztetés volt minden, amit a világba magunkkal vittünk, az amulettek sokaságán kívül, melyeket, afrikai vadak módjára, a gonosz szellemek ellen nyakunkban viseltünk.

Mindez igen mulatságos színben tűnhet föl távolabb állók előtt, de aki ennek a rendszernek életrealitását kénytelen volt saját magán kipróbálni, abban inkább mélabús mint humoros visszhangot kelt a visszaemlékezés.

(Folytatjuk.)

GLOSSZÁK.

Drágaság. Asszonyok zúznak, törnek, piacokat rombolnak. Férjeiket, fiaikat a barikádokra kergetik. A kétségbeesett éhség ordítása tölti meg Európa levegőjét. És senki sem gáncsolja az ordító, verekedő, dühöngő nőket, senki sem gáncsolja romboló őrvongásukat, senkisé sem sūti a nőietlenség bélyegét azokra az asszonyokra, akik e romboló forradalmat vezetik és akik benne résztvesznek. Sőt: a Budapesti Hírlaptól kezdve, a feminista nőkről tájékozó pornográfiával beszélő Hétiig, mindenki hódolattal zengi a forradalmár asszonyok dicsőségét és gyilkos szándékú gúnnyal állítja szembe azok romboló, pusztító tehetetlenségét a magyar feministák azon „nevetséges” törekvésével, hogy politikai választójogot nyerjenek. Ugyan mit szólnának ezek az urak, ha mi magyar nők kezdtük volna a kofák pofozását és megtépázását, áruik szétdobálását, mézárszékek lerombolását és fűszerboltok felgyújtását? Akkor bizonyára kioktatnának bennünket arról, hogy ez az eljárásunk nemcsak gyűlöletes, nőietlen stb., hanem – teljesen céltalan is. Megtanítanának bennünket arra, hogy a kofa kontyának megtépázása nem olcsóbbítja egy szál petrezselyemnek az árát, a piacok szétrombolása egyetlen háztartás gazdasági egyensúlyát sem hozza, rendbe. Leckét kapnánk abból, hogy mézárszékek és fűszerboltok bezúzása és kifosztása sem a tejtermékek olcsóbbításával, sem élelmiszereink javításával nem jár. Megtudhatnók] tőlük, hogy a barikádok körül tomboló véres harc, a forradalom minden egyéb jelenségével együtt nem az élelmiszermizériát szünteti meg, hanem csak annak a rendszernek a bűneit fedi fel, amely e mizériákért felelős. Minthogy pedig a baj csakis a népjóléttel nem törődő, gyalázatos politikának az eredménye: kétségtelen, hogy a bajt csakis a politika megváltoztatása enyhítheti és szüntetheti meg. Amikor tehát a feminista – gúny és gáncs, rágalom és szidalom semmibe vevésével – minden erejükkel sürgetik politikai jogaikat, a béke fegyverével, közvetlenül akar-

ják elérni, amit elmúlt korok fegyverével, vérontó, romboló forradalommal közvetve fognak csak megközelíteni az ideálként élénk állított hadakozó asszonyok.

Utcaseprő nők. Budapest köztisztasági (!) hivatala „kísérletet” tesz utcaseprő asszonyok alkalmazásával. Azaz ki akarja próbálni, tudnak-e pénzért is seperni azok, akik ingyen egész életükben sepertek. Az érdekes „kísérlettől” mi fontos eredményt remélünk. Eddig ugyanis Budapestet a legantihigienikusabb módon tisztogatták, de az utcaseprés hibáit nem igen emlegették. Most, hogy nők fogják az utcákat szabályszerűen piszkosan hagyni Budapesten, a piszok és rendetlenség közpanasz tárgyát teszi majd, mert rá lehet majd fogni, hogy a nők nem tudnak seperni. Ez ugyan igazságtalanság lesz, de legalább majd közpizskossági viszonyainkra tereli a közfigyelmet, amely a férfi-utcaseprők elégtelen munkáján nem akadt meg.

Aki mer, az nyer. De ugyan ki merne szép hazánkban? Mégis, mégis, akadnak hősök, oly bátor erősök, akik mernek – – fiú- és lánydiákokat együtt tanítani. Szükségből merték ezt – helyszűke miatt – a marosvásárhelyi felső kereskedelmi iskolában; a kísérlet úgy bevált, hogy még kirándulásra is el merték vinni őket közösen. Az értesítő jelentése szerint „Nincs okunk panaszkodni az intézmény ellen, – mondja az igazgató, – s a felső osztály fiúövendékeinek érett és lovagias felfogására vall, hogy a tisztos kollegialitás ellen sohasem vétettek, sőt annál buzgóbban igyekeztek munkájukat végezni; világosan bizonyít emellett az osztály vizsgálati statisztika, amely szerint 27 tanuló közül csak egy bukkott, az is csak javítóra. E jó eredmény dacára azonban mérsékelni kell magunkat modern, haladó törekvésünkben, mert a törvény keze fogva tart; ez az oka annak, hogy új palotánkban a leányiskolát külön kell választanunk a fiúiskolától.” Továbbá: „Az együttes kirándulás nem okozott semmiféle kellemetlenséget. Inkább az állítható, hogy a leányok jelenléte kedvező hatással volt a fiúk viselkedésére.” Ugyanilyen bátrak voltak, még pedig kényszerítő körülmények nélkül, a református kollégiumok; az elért kitűnő eredmények arra vezettek, hogy ezután valamennyi református kollégium felveszi középiskolába a lányokat. Ha az állami közoktatásügy vezetői mindenben a felekezetek tanítási rendszerét tartják mintaszerűnek, miért nem utánozzák ezt a példát? Vagy éppenséggel nem bánják, hogy a szülők országszerte keseregnek, amiért nincs módjukban leányaik taníttatása?

A Kalap és a dohány. Időről időre »elfüstölt miliók« címen kimutatást közöl a sajtó a dohányforgalomról. Az 1911. évi feléről szóló adatok szerint hat hónap alatt hetvennégy millió kilencszáznyolcvannyolcezer háromszázkilencvenkét, azaz 74,988.392 korona értékű dohányt szívtak el Magyarország férfiai (a nők dohányfogyasztása elenyészően csekély), míg tavaly ugyanabban az időtartamban „csak” 62,782.897 korona árát pöfékelték el. Nincsen statisztika a nők kalapköltéseiről, de a dohányszámokat látva, vaktában állíthatjuk, hogy Magyarország összes asszonyai együttesen tíz év alatt sem költenek annyit kalapra, amennyit összes férfiai fél év alatt dohányra. Kalapot nálunk csak az asszonytársadalom egy vékony rétege

visel – a paraszt-, földműves- és munkásasszony még hajadonfőt vagy kendővel jár –, de a dohány révén az összes férfiak – kivéve azt az elenyészően vékony réteget, amely már lemondott erről az „idült gyermekbetegségről”, ahogy Szász Zoltán nevezte jobb napjaiban a dohányzást – pazarolják azt a pénzt, amit a női kalapoktól sajnálnak. Hogy mi köze a két ténynek egymáshoz? Hát csak az, hogy a mi kalapköltéseink minden tollszártszopogató újságírócsecsemőt kirángatnak a témátlanság hínárjából, ahányszor abban elmerülni készül. Hogy a legelkopottabb kalapvícc is megdönthetetlen argumentomzámba megy a nők inferioritása mellett, politikai joguk és minden egyéb komoly követelésük ellen. Miért azonban, hogy a dohányzás örülete – mert nem az élvezete, hanem annak antiszociális túlhajtása ellen van kifogásunk – nem ihleti meg derék barátainkat egy-egy croquis erejéig? Pedig pompásan el lehetne viccelni a tűzveszedelmes anyag közelében való muszáj dohányzásról, vagy a több ember kényszerű együtt-tartozkodására berendezett helyiségek tüdőpusztító teleftüstölésén, a zsúfolt vasúti fülkékben vagy villanyosperonokon sem kikapcsolható dohányzási muszájról, a fejlődő gyerekek lakóhelyiségének levegőjét megfertőző kíméletlenségről és hasonlóról. Tán ezeken a vicceken is elmulatna néha a közönség, amely a kalapviccekbe régen belesömörött.

A liberális Népszövetség és a nők választójoga.

„A liberális logika” vagy „A liberális népboldogítás” cím alatt is állhatna a következő: Az a bizonyos ibolyaszereynységgel megalakult és működő, de kaméliás göggel. Jelentőségének észrevezését és elismerését megkövetelő liberális Népszövetség liberális logikájának, vagy logikus liberalizmusának ékes dokumentumát adta a minap. A választójogi reform kérdésében a miniszterelnöknek átnyújtott memorandumában többek közt ugyanis ezeket mondja: „A választójog hazánkban immár nem lehet más, mint az, amelyet az úgynevezett általános, egyenlő és titkos szavazati jog címen vall programjának a radikális haladás tábora. Továbbá: „Az általános választói jognak természetes korlátozásairól, a szellemi képtelenségtől s a büntető ítéletek kizáró határozatairól e szűkre szabott helyen nem kívánunk szólni, e helyütt csupán egy körülményt akarunk kidomborítani: az általánosságnak a női nemre vonatkoztatását. Meg akarjuk mondani és nyomatékosan hangsúlyozni, hogy általánosnak csak az a választójog tekinthető, mely a nőkre is kiterjed. Az elől említett érvek szerint nem is lehetne megindokolni a nők kirekesztését, mert míg egyrészt az állam fenntartásához közvetett és közvetlen adózással ők is hozzájárulnak, addig másrészt sem erkölcsi, sem szellemi alkalmatlanság velük szemben fel nem hozható. Úgy, hogy ma már tarthatatlan az az álláspont, mely a nőket a választói jogból kizárja.” Nyájas olvasó tapsolj és örvendj. De siess. Mielőtt tovább olvasnád a kedélyes írást, mert – oh logika! takard le arcodat, oh liberalizmus csodálkozóját: a memorandum konklúziója ez: „A mi álláspontunk tehát az, hogy a nagy reform akképpen valószínű meg, hogy: országgyűlési képviselőt választó joga legyen minden férfúnak, ha magyar állampolgár, ha huszonnégy éves, ha írni-olvasni tud.” Igen kérem: nem tetszik tévedni? Minden férfinak. Csak minden férfinak. Egyetlen nőnek

sem. Logika? Liberalizmus? Talán a memorandumnak következő részében, találunk belőlük valamit: „Csupán és egyedül a gyakorlati politika célszerűségi okai tanácsolják, hogy ma még a férfiaknak adandó választójog kérdésében is oly nehezen elérhető eredményt ne kockáztassuk még nagyobb komplikációk előidézésével. De hangsúlyoznunk kell, hogy az általános választójog alapján összeülő törvényhozó testület nem halaszthatja sokáig e kérdésnek bátor, liberális megoldását. Nem tetszett ebben semmit sem találni? Hát talán a memorandumnak egy másik pontjában: „Nincs tökéletes intézmény e földön” – mondja a Liberális Népszövetség, amely a maga létezésével tökéletesen demonstrálja ezt a tételt – „és még a legtökéletesebb is a természetes evolúció során újra meg újra pótlásra, javításra szorul. A választójog reformja is, bármily radikális lesz is az, nem lehet mozdulatlan: a fejlődés vonalán újabb radikális lépéseket kell majd előre tenni. Hiszen, mint fentebb rámutattunk, máris jelentkezik a nők választójoga, mint legközelebbi fejlődési állomás. Ha közbe nem jő ugyan a még úgy is kirekesztett férfiak választójoga, aztán az összes férfiak proporcionális választójoga, az összes férfiak referenduma és mindaz az vigyéb változás, amely az általános férfiválasztójog országában meg szokta előzni a „fejlődésnek” azt az állomását, amely a nőknek is juttat. Ezzel a liberalizmussal verebet lehet fogni, de a nőket nem lehet vele a liberalizmusnak meghódítani.

Koleraelleni járdalocsolás. Ha Budapestnek a köztisztaság felett örökös alpolgármestere asszony volna, tudná, hogy a por elkerülése végett söprés helyett nedves ruhával kell a járdát feltörölni. Ehelyett bizonyára a legjobb intencióval elrendelik, hogy a járdát 3-szor napjában söpörjék és mikor már a bacillusok minden aeroplánnál biztosabban szállnak a járókelők szája felé, locsolják fel a járdát oly buzgón és alaposan, hogy azóta állandóan sárban sétálunk. Már pedig maga a székesfőváros hatósága is tudta, mennyi veszedelmet rejt a cipőkön hazavitt sár, mikor 1 évvel ezelőtt különrendelettel intézkedett arra nézve, hogy az iskolásgyermekeket csak cipőik megtörlése után bocsássák osztályaikba. Milyen hasznos volna a város tanácsára nézve egy kis háziasszonyi szakértelem!

Bál után. Szatmárból jelentették a minap a lapok: „Komorzán községben bál volt, amelyből azután valóságos háború keletkezett a táncoló oláh parasztok között. A rettenetes vérengzésnek, amely csaknem másfél óráig tartott, háromszáz sebesültje van, akik közül harminc élet és halál között lebeg. A vérengzést egy Bura Tógyer nevű legény kezdte meg olyképpen, hogy a csizmaszárából bicskát vett elő és azt úgy tartotta a kezében, hogy a táncoló párok valamelyikének okvet. lenül bele kellett táncolnia az élesre fent pengébe. A bicska legelőször egy Paul Tógyer nevű legényt sebesített meg, mire azután kitört a dulakodás. Egy Pap György nevű legény fején a bőrt bicskával kettéhasították, azután az egyik duhajkodó belesimpaszkodott Pap hajába és valósággal a fél fejről lerángigálta a bőrt. Pap visszahajtotta fejére a bőrt, felcsapta a kucsmáját és tovább verekedett. Deák Grigornak egy kő kettészakította az alsó állkapcsát.”

Az embertelenségeknek ez a halmozása is hozzájárul

ahhoz, hogy könnyebben értsük meg, a magyar liberalizmusnak, demokráciának és radikalizmusnak miért dogmája az „előbb a férfiaknak” egyébként értelmetlen jelszava. Persze minden bicskázó hajlandóságú legény választójoga sürgősebb minden asszony választójogánál. Ez a férfiak logikus radikalizmusa.

A NŐ ZSENIALITÁSA.

Írta: SZEGVÁRI SÁNDORNÉ.

A kultúra virágja – a zseniális ember és az ő műve. Még pedig mindenekeelőtt és par excellence, a zseniális művész és az ő alkotása: a költő, a képzőművész, a zeneszerző és az ő hallhatatlan munkáik. Ők hozták a kulturmunkába a „tökély” fogalmát. Minden egyéb, mis emberek eddig készítettek, alakítottak, teremtettek, a tökéletlenség bélyegét viseli magán.

Valahányszor tudósok, feltalálók, szociológusok, törvényhozók nagy erőfeszítések árán az emberi fajt valami új jóval ajándékozták meg, mihamar vagy nyomban megjelenik utána az árnyék, mutatkozik az érem másik oldala: „az új rossz”. Vagy legalább is óriási hiányokat, hibákat látunk minden berendezkedésünkben.

Alaposan kihasználta ezt a tényállást téves tanok bizonyítására a XIX. században a pesszimista filozófia, és kihasználják még ma is a konzervatív világfelfogás szószólói. Ez a reakció csak az úttörő vezető lángész művészi alkotásait nem követi.

Mikor Michelangelo szobraiban, Beethoven zenéjében, Shakespeare vagy Petőfi irodalmi remekeiben gyönyörködhetünk, akkor elhallgat bennünk a nyugtalan kritika, az „örök elégedetlenség”. Mélységes tiszta örömet és boldogságot érzünk.

Senki sem váltott ki az emberekből annyi rajongást és lelkesedést, mint a művészi zseni káprázatos produkciójával. Hiába okoskodik most már a pesszimista filozófus, igenis van tökéletes szép és jó a földön, a kultúra legalább ezen a szűk téren meg tudta teremteni azt a csodálatos fényt, melynek nincs árnyéka.

A nőmozgalom ellenségeinek egy bizonyos kategóriája mindenáron a nő szellemi inferioritását akarja bebizonyítani, hogy aztán ezzel az öreg ágyúval felszerelve halomra dönthesse a feminizmus minden erősségét, minden törekvését. Az ehhez a kategóriához tartozók előszeretettel azzal hozakodnak elő, hogy a női nem eddig vajmi kevés, alig számba vehető művészi zsenit adott az emberiségnek. Hisz – úgy okoskodnak – itt nem lehet szó arról, hogy az alkalom és kiképzés lehetősége hiányzott. És ha bizonyos főkig a festőre és szobrászra nézve ez még akadályszámba mehet, nem találnak mentséget rá, miért nem lehetett a nő zseniális költő vagy zeneszerző, éppen úgy mint a férfi.

Hisz zenével – azt mondják – a nők már évezredek óta többet foglalkoznak mint a férfiak, mégsem ismerünk egyetlen egy számottevő zeneszerző zsenit! Ez az utolsó elvitázhatatlan tény oly feltűnő, hogy gondolkozóba ejt bennünket. Különösen ha meggondoljuk, hogy a tudomány terén, ahol a nő képességeit eddig mindig csak visszafejlesztették, hol még ma is csak korlátokkal és elő-

ítéletekkel megküzdve tud érvényesülni, mégis már olyan zseniális asszonyokkal találkozunk, mint Mme. Curie, Kovalevska, Herschel Karolin! Ezek csodálatos, bámulatraméltó példái a tudomány zseniális asszonyainak, biztosítékai annak, hogy a jövő asszonya a tudományokban egyenrangú társa lesz a férfinak.

Ezzel szemben az a negatív eredmény, melyet elérünk, ha a művészetek története, az irodalom története és különösen a zenetörténet lapjain női neveket keresgélünk, az okok mélyebb kutatására késztet bennünket. Ezekhez az okokhoz tartozik az, hogy a művészi alkotás képessége szexuális eredetekre vezethető vissza.

Ősi formájában sok állati fajnál, úgyszólván a másodfokú nemi ismertető jelekhez tartozik. Tudjuk, hogy a madarak éneklőképessége majdnem mindenütt a hím tulajdonsága, a hím ékeskedik a ragyogó tollazattal. A halaknál és az emlősöknél is a hím képviseli a szépséget, az „esztétikát”. Az állatoknál a hím a „szép nem... Mert a faj egészsége és ellenálló képessége megkívánja, hogy a hím versenyezzen és a nőtény válasszon. Charlotte Perkins-Gilman bebizonyította, hogy ennek az állapotnak megfordítása a kultúremberiségnél, a faj degenerációjának egyik főoka.

Ennek a megfordításnak következtében, a kiválasztás útján, a férfi valószínűleg sokat veszített eredeti szépségéből, míg a nő külső bája fokozódott. (Bár a „szép nem” fogalmának értékeléséből le kell vonnunk valamit. Az esztétikai fogalmakat férfiak formulázták egyoldalúan és így ma még ebben nem ítélnünk elfogulatlanul.)

De ha koncedáljuk is, mint már említettem, hogy a két nem közötti természetes viszony megfordítása által a férfi az idők folyamán hátrányba jutott a nővel szemben a külső testi szépség tekintetében, az ősi képesség, hogy az esztétikai szépet kifelé megjelenítse, megmaradt a férfi sajátos tulajdonságának. Persze, a szabad ember szelleméhez méltó, szublimált formában.

Egyszersmind megkapjuk itt a magyarázatát annak is, hogy miért volt mindenkoron a művészet és a szépirodalom főtárgya az erotika. A faj géniusza szól itt hozzánk, ékesszólásának egész pompájával.

Ezeket belátva, könnyebben találunk rá az ösvényre, mely a nő ekvivalens zseniális képességeinek felismeréséhez vezet. Ősforrásukat szintén a szexualitásban kell keresnünk. Még pedig annak leghatalmasabb megnyilvánulásában: az anyaságban.

A szublimált anyaság és a szublimált anyai kvalitások képezik a nő sajátos alkotó és úttörő zseniálisának talaját.

De míg a férfi szabadon fejleszthette és gyakorolhatta esztétikus hajlamait, addig a nőt – a dolgok sajátos és sajnálatos kifejlődése folytán – erőszakosan elhallgattatták, tehetetlenné kötözték, éppen azon a téren, melyen legsajátosabb asszonyi tulajdonságánál fogva, nagy áldást hozhatott volna fajára. Ennek a terét kell elfoglalni az asszonynak.

A szublimált anyaság működési tere pedig a politika lesz. Politika alatt értve a igazságos társadalmi berendezések kialakítását, a faj egészségéről, neveléséről és boldogulásáról való alapos gondoskodást, nagy nemzetgazdasági kérdések szociális értelemben való megoldását.

tisztességes és békés nemzetközi vonatkozások megteremtését.

Valóban csodálatos, milyen kontármunkát végzett eddig a társadalomrendezés mezején a férfi szabad, nagy szelleme. Ha itt-ott meg is teremtődött a rövidlélegzetű rend, azt csak nagy néprétegek irtózatossággal megkínzásával, az asszonyok nagy részének gyalázatos emberi és nemi kizsákmányolásával, emberek milliárdjainak nyomorúságával vásárolták meg.

Forradalmak, államcsínyek, örökös társadalmi nyugtalanságok és torzsalkodások, szükségtelen tömegmészárlások, minden etika arculütése a nemzetközi vonatkozásokban – ez a politika képe mind a mai napig, így csinált és így csinál a férfi politikát.

Most már könnyen megtörténhetik, hogy valaki félreért és azt tételezi fel rólam, hogy úgy képzelem a jövőt, hogy a parlamentekben és a városházákban kizárólag nők fognak ülni, a műtermekben, költők és zenészek dolgozó szobáiban pedig csak férfiak lesznek találhatóak. Nem így gondolom.

Ha valamennyi nő idővel szakszerű munkára szabadul fel, biztosra vehetjük, hogy lesz köztük nagy számmal hívatott festő, szobrász, költő, sőt zeneszerző, épp úgy, mint ahogy a férfiak tovább is fognak trónokon uralkodni és politikával csakúgy foglalkozni, mint eddig.

A vezető, az úttörő lángész azonban amott talán mindig a férfi fog maradni, míg emitt a nő fogja kifejteni egyenlő értékű képességeit. Vannak erre nézve már most is tapasztalati bizonyítékaink.

Néhány nagy korszakalkotó kultúrmozgalom kezdeményezői már a múlt században is nők voltak. És szociális ösztönük viszi a nők ezreit már mai jogtalan állapotokban – részben öntudatlanul, részben céltudatosan dolgozva – tovább előre a jelenkori nagy szociális és politikai mozgalmak medreibe.

A nőt anyai mivoltánál fogva a faj minden sebé saját testén égeti; ő alaposabban, intenzívebben fog gondoskodni a kicsinyek, a még meg nem születettek sorsáról, mint a férfi.

Az emberiség szülőanyja meg fogja találni a módot arra, neki majd sikerülni fog gyermekei számára jobban berendezni a világot.

És ez – reméljük – fog annyi boldogságmenyiséget jelenteni az emberi faj életében, mint a férfi művészi géniuszának nagy megnyilvánulásai minden ragyogással és ékes szólással.

ÖNÁLLÓ NŐK SZÖVETKEZETI BANKJA.

Az önálló nők szövetkezeti bankjának alapítására a társadalomnak az az átalakulása adta meg az impulzust, mely mind több és több nőt kényszerít rendszeres kényét kereseti munkára. Ezernyi kisebb-nagyobb üzlet, penzió, szabóműhely stb. tulajdonosa nélkülözötte eddig a minden üzleti vállalkozáshoz feltétlenül szükséges készpénzhitelt. csak azért, mert nő léte nem adták meg neki ezt a hitelt. Sok szépjövőjű egzisztencia azon feneklett meg, hogy nem volt intézet, amely egy beállott pillanatnyi pénz-

zavarból pár száz korona kölcsönrel kimentette volna. Nem új az a gondolat, hogy kölcsönösségre alapított szövetkezetek szervezésével segítsünk az ilyen mizériákon; mindenütt elterjedt már ez az eszme, megbarátkozott vele a falusi lakosság is és idők folyamán nagy közgazdasági jelentőségre tett szert ez a törekvés. Miért ne nyúljanak a létért való küzdelemben a nők is ehhez a fegyverhez? Miért ne segítsenek magukon ők is a saját erejükből?

Éveken át foglalkozott a nők szövetkezeti bankjának tervezője és alapítója a bank tervével, mielőtt az a megvalósítás stádiumába jutott volna. Ötven évvel ezelőtt, hogy a tényleges munka megkezdődött. Eleinte agitációban merült ki ez a munka; mindjobban bővült az érdeklődők köre, míg végre meg lehetett nyitni a szindikátus irodáját. A sajtó is kezdett a vállalkozással foglalkozni, még pedig úgy a belföldi, mint a külföldi lapok szimpatikusan fogadták az ideát. Az érdeklődés olyannyira fokozódott, hogy aránylag rövid idő alatt meg lehetett alapítani az „Önálló nők szövetkezeti bank”-ját. Alig nyílt meg a kezdetben aránylag szerény üzleti forgalom, szinte tódultak a tagok a lakosság minden rétegéből. Vagyonos asszonyok is csatlakoztak, akik felismerték a vállalkozás fontosságát és azt támogatandó, szívesen léptek be a szövetkezetbe.

Az ügyvitel a többi szövetkezeti bank ügyvitelétől csak annyiban különbözik, hogy individuálisabb az eljárás és lehetőleg tekintetbe veszi a tagok anyagi és egyéb viszonyait. A szövetkezet tagja lehet Németország és a gyarmatok minden lakója, aki egy százmárkás üzletrészt jegyez. Az összeg egyszerre vagy részletekben fizethető. Egnél több üzletrészt is jegyezhetnek a szövetkezet tagjai, de legfeljebb százat. Egy-egy üzletrészre 500 márka kölcsönt nyújt a szövetkezet, ha a kölcsönkérő anyagi helyzete a kölcsön megszavazását engedélyezi. Ha tehát valaki 500 márka kölcsönt akar felvenni, akkor levonja a szövetkezet az összegből az üzletrész árát, száz márkát, úgy hogy négyszáz márka kerül kifizetésre. Kisebb összegű kölcsönöknél az üzletrésznek csak egy megfelelő kisebb részletét vonják le: 100 márkánként 20 márkát, és azt az üzletrész-számla javára írják. Ez a részbefizetés részesedik az üzleti jövedelemben; alapszabályszerű felmondás esetén pedig visszafizetésre kerül. A kölcsönt váltók alapján, egy kezes aláírására folyósítja a szövetkezet. A visszafizetések havonként vagy negyedévenként történnek. Egy év alatt lehetőleg vissza kell az összeget fizetni, mert az az elv, hogy a pénz ne maradjon hosszú ideig egy kézben, hogy minél több kiskereskedőt lehessen vele támogatni.

Az óriási kereslet igazolja, hogy az iparos- és kereskedő-asszonyok nagyon nehezen, vagy egyáltalán nem kapják meg máshol a pár száz márkás, esetleg még kisebb összegű kölcsönöket. Sok apró existencián segített már a szövetkezet, de még többet lehetne és kellene támogatni, ha az anyagi eszközök meg tudnának felelni a nagy keresletnek. Ami a kölcsönök visszafizetését illeti, eddig még nagyon jók a tapasztalatok; a legszegényebb kölcsönkérők a legpontosabb fizetők.

Eleinte csupán a magánemberek részéről rendelkezésre bocsátott pénzzel - dolgozott a bank, de az üzlet-

menet fejlődésével visszszámítolási hitelt is kellett keresnie nagyobb intézeteknél. Ez bizony nem ment könnyen, mert a vállalkozás új és szokatlan volt. A szövetkezet elnökének összeköttetései és a kezdőintézet szép eredményei azonban rövidesen ezt az akadályt is leküzdötték, úgy hogy a nagyobb bankok ma már szívesen nyújtanak hitelt a szövetkezetnek. Ily módon egyre fejlődött az üzletmenet; ma már megüti az ezret a tagok száma.

A szövetkezet alapítói kezdetben csak kölcsönügyletekkel akartak foglalkozni szövetkezeti alapon; szinte önmagától adódott azonban, hogy a tagoknak egyébként is szívesen szolgál tanáccsal és útbaigazítással. Több ízben sikerült a tagokat uzsorások karmaiból kiszabadítani, vagy méltányos egyezségeket közvetíteni. Egy rendőr családját nem kevesebb, mint 29 uzsorás szipolyozta; a szövetkezet konvertálta az összes apró adósságokat és belátható idő alatt rendbe jönnek a család pénzügyei. Végrehajtási eljárásokat is sikerült már a szövetkezetnek feltartóztatnia és általában rendbehozni egyes tagok pénzügyeit a hitelezőkkel való kiegyezés által. Nem térhetünk itt ki egyes esetek ismertetésére – már az eddiekből is kiténik, mit és hogyan dolgozik az intézet.

SZEMLE.

Meghalt Karoline Gronemann. Az osztrák nőmozgalmat megrendítő gyász érte: a „Vereinigung arbeitender Frauen“ alapítója és haláláig páratlanul lelkes és odaadó vezetőbe augusztusban váratlanul, rövid és súlyos betegség után elhunyt. Karoline Gronemann mindössze 42 évet élt, de olyan eszményi munkatartalommal intenzíven telített életet, hogy sok emberét együttes munkatársával felért az, amit fájdalmasan korai halála befejezett. Az osztrák nőmozgalom minden akciójában a vezetők sorában állt. A nők választójogáért folyó küzdelemnek és különösen a nők szakképesítésének szentelte bámulatos munkaerejét az azt a részét, amelyet hivatásos munkája nem kötött le. A délivasútnak főtiszt viselő je volt és 26 évi szolgálatra tekintett vissza. Egyik kedvenc eszméje megvalósításának küszöbén ragadta el a halál – központi háztartást akart szervezni dolgozó nők családjai számára. – Egyesülete fennállásának tizedik esztendejét készült megünnepelni; ezt az alkalmat Gronemann nagyszabású ünneplésével akarták összekötni. Már hónapok óta tervezgették Karoline Gronemann megítélését ezért az ünnepélyét. Fájdalmas gyász napjává változtatta a kiváló asszony megrendítő halála. Barátai és hívei, egyesületének tagjai és az egész osztrák nőmozgalom a szinte pótolhatatlannak látszó veszteséggel szemben azzal vigasztalódhatnak, hogy elismerésük, bizalmuk és szeretetük kifejezésével mindenkor megkönnyítették Gronemann munkáját; nem tartogatták fukaron ünnepi alkalmakkal való nyilvánításra. Sirjánál az őszinte gyász nem zavarta a pótolhatatlan elkésettég éles fájdalma. Karoline Gronemann halála az egész világ nőmozgalmának vesztesége.

Olaszországi Kongresszus a nő választójogáért. Október 7., 8., 9-én Turinban gyűlnek össze a nő választójogának hívei országos kongresszusra, amelynek tárgyai: J. A nő választójoga politikai, törvényhozási és

közigazgatási szempontból. Vitarendező a római választójogi egyesület. 2. A propaganda és küzdelem módszerei. Előadó: Baricelli Carla dr. tanár. Az olaszországi mozgalom eredményeiről Labriola Teresa dr., egyetemi tanár fog beszámolni. Jelentkezéseket október 5-éig fogad el az előkészítő bizottság a Feministák Egyesülete (V., Mária Valéria-u. 12.) útján.

Adatok. A kenyeret nem kereső, „csak háziasszonyok” figyelmébe ajánljuk az „Általános Fogyasztási Szövetkezet” 1910/11. évi jelentéséből vett következő adatokat: Vám- és fogyasztási adók 100 kgr. vagy 100 liter után:

Cukor	38.- K	Mazsola	50.- K
Petróleum	13.- „	Tea	217.- „
Bors	48.- „	Szesz	120.- „
Fahéj	88.- „	Bor Budapesten.....	14.- „
Gyömbér	43.- „	Hús Budapesten....	.. 4.70 „
Cacaobab	48.- „	Só	20.- „
Kávész	88.- „	Selyem	80.- „
Rizs	3-60 „	Lakásadó a házbér	33%-a.

Ezenkívül minden egyes árucikket még különféle községi adó is terhel.

Ha tehát semmi egyéb nem törődnek, mint a saját családjuk jó voltával, akkor is iparkodniok kell a választójogra, amelynek segélyével a horribilis vámoikat és fogyasztási adókat szabályozhatnák. Minden háziasszonynak tudnia kell, hogy fajromboló élelmiszer-, lakás- és egyéb drágaság a nép jólétével nem törődő politika eredménye. Álljon itt még az élelmiszerek árváltozásainak ez a tanulságos sorozata:

Kicsinybeni eladási árak összeállítása.
1910 június 30-án és 1911 június 30-án.

	Ár 1910 júl. 31. korona	Ár 1911 júl. 1. korona	Csök- kenés %	Emel- kedés %
Árpa 1 kg.	—16	—22	—	37
Árpaderce 1 kg.	—12	—15	—	25
Bab, fűzj 1 kg.	—38	—36	5	—
Bab, fehér 1 kg.	—34	—30	12	—
Bor, fehér (a fővárosban) 1 liter	—64	—84	—	31
Bors, egész 1 kg.	2-50	2-—	20	—
Borsó, egész 1 kg.	—64	—54	15	—
Burgonya, rózsa 1 kg.	—08	—12	—	50
Búzadara 1 kg.	—38	—40	—	5
Cukor, kocka 1 kg.	—92	—86	6 1/2	—
Denaturált szesz 1 liter	—48	—44	8	—
Dió, feltörve 1 kg.	—60	—80	—	25
Kávész 1/2 1 kg.	2-60	3-28	—	20
Kókuszszír 1 kg.	1-24	1-28	—	3 1/2
Kolbász 1 kg.	3-50	3-70	—	6
Korpa 1 kg.	—11	—14	—	27
Lencse 2/3 1 kg.	—50	—44	30	—
Liszt, 0-ás 1 kg.	—34	—38	—	12
Mák 1 kg.	—72	—90	—	25
Méz 1 kg.	1-80	1-50	17	—
Szilva 1 kg.	—70	—90	—	28
Tengeri, nagy 1 kg.	—15	—18	—	20
Tojás 1 darab	—07	—06 1/2	7	—
Zab 1 kg.	—18	—24	—	33
Zsír 1 kg.	1-84	1-78	3	—

Július elseje óta azonban a tavaly megolcsóbbodott cikkek ára ismét lényegesen emelkedett.

Szeged iskolái. Szegeden van:

	Leányok számára,	Fiúk számára.
Főgimnázium	—	2
Főreáliskola	—	1
Felső kereskedelmi iskola	—	1
Gépészeti és elektrotechnikai felső iparisk.	—	1
Faipari szakiskola -	—	1
Erdőőri szakiskola	—	2
Polgári iskola	3	2
Tanítóképző	1	1
Felsőbb leányiskola	1	—
Ipari szakiskola	1	minden szakm.
Tízónapi kereskedelmi tanfolyam	1	—

A leányok pályaválasztási szabadságának és az egyenlő adófizetési kötelezettségnek nagyobb dicsőségére.

Nő - Gyógypedagógiai Szanatórium élén.

Amióta a nő abban a - szerencsében részesült, hogy szabad tanulnia és szabad munkáját a családi életen kívül is érvényesítenie, azóta is nagyobbára csak másodrendű szerepet játszhatók. Hogy mást ne említsek - ha előléptetéseknél egyébként nem is mellőznék -, az bizonyos, hogy hivatal, vállalat élére még igen ritkán kerül. Ennek a másodrendűségnek a hite annyira elterjedt, hogy a nők önálló vállalkozásuk élére is többnyire férfit keresnek - strohmannel*, melyek a felsőbb leányiskolák reformja tárgyában folynak, maguk a nők is átengedik az igazgatói állást az egyenlőképesítésű férfiakkal, a maguk számára csak az internátus igazgatóságát - kéri.

Ilyen körülmények között öntudatos lépésnek kell mondanunk, hogy Dósainé Révész Margit dr. asszony maga] állott a magaalotta Gyógypedagógiai Szanatórium élére, amely pedig hazánkban az első ilyenmű intézet. Igaz, hogy megvannak hozzá a szükséges kvalitásai: éveken át volt a Gyógypedagógiai m. kir. Pszichológiai Laboratóriumnak asszisztense, majd pedig a legutóbbi ideig az Idegkórtani Klinikának gyakornoka. Ezenkívül még alaposan tanulmányozta a külföldi hasonló intézeteket is. Munkaköre is olyan, hogy benne egyrészt tudományosság, másrészt pedig éppen a nő speciális tulajdonságai is teljes mértékben érvényesülhetnek.

A Szanatórium számol azzal a körülménnyel, hogy az iskola nem képes megfelelni annak a sokféle igénynek, melyet a modern élet támaszt vele szemben. Így többek között az ideges vagy beszédhibás gyermekekkel semmiképpen sem boldogul, sőt sokszor egyenesen félreismeri őket, ami azután egész életükre káros nyomokat hagy bennük.

A Szanatórium arra vállalkozott, hogy ideges, testi-leg vagy szellemileg gyenge, beszédhibás, vagy egyéb okból nehezen nevelhető gyermekeket gyógyít és pedig pontos pszichológiai s pszichopathiai megfigyelések és vizsgálatokból szerzett tapasztalatok alapján. A gyermekek rendszeres foglalkoztatása szőlőddel és másféle ipari s kertészeti munkákkal történik, amire kiválóan alkalmas a Zugliget klímája, hol a Szanatórium egy óriási erdős kert közepén áll.** Ha a gyermek állapota megengedi, s a szülők kívánják, akkor a gyógyítás és nevelés mellett párhuzamosan a

* Az Orsz. Középfok. Tanár-Egyes. Közlöny április és május havi számaiban.

** Zugliget, Remete-út 13.

megfelelő – elemi vagy középfokú – magánvizsgára is előkészítik, melyeket nyilvános iskolában tehet le, (Ez az előkészítés gyakorlati alapon történik, mert főleg a szőlőben és kertészetben szerzett tapasztalatokra támaszkodik.) Abban az esetben, ha a gyermek állapota nem igényel egész éven át tartó speciális kezelést, akkor pusztán a nyári nagy szünetre is felvehető.

A gyógyítást és a vizsgálatokat maga D ó s a i n é Révész dr. igazgató végzi, a nevelés és oktatás munkájában pedig kiváló gyógypedagógusok állanak rendelkezésére.

A kezelés sikeressége érdekében az intézet csak nagyon korlátolt számú növendékre van berendezve, de azért fiukat, leányokat egyaránt felvesz – e tekintetben egyetlen hazánkban –, mert Dósainé Révész dr. asszony arra az álláspontra helyezkedett, hogy a nehezen nevelhető leányok gondozása éppoly fontos a közre, mint a fiuké. Hancsókné Wolkenberg Ilona.

Patronage-Kongresszus Kassán. Ha hivatalos támogatás tud egy ügyet előbbrevinni, a patronage-munkásságnak száguldania kell a haladás útján. Királyi képviselő, az összes minisztériumok képviselői, a társadalom születési és pénzarisztokráciájának részvétele fényes látványossággá tették a kassai kongresszust. Sajnos, a tárgyalásokban kevesebb a fény: egy-egy hivatalos előadó, aki nagyteljesítményű és jóhiszemű dilettánsokkal áll szemközt; személyes kérdések előtérbe helyezése, elhamarkodott általánosítások, kevés tapasztalat, fölületes megfigyelés alapján. Örvendetes jelenség a nagyközönség bevonása a munkába és előkészítése, amelyet kívánatosnak tart mind egyik irány képviselője; sajnálatos ellenben, hogy felekezeti alapon trifurkációja történt az egész patronage-tevékenységnek, míg az interkonfesszionális Országos pártfogó egyesület egyetlen képviselője sem küldött. Feminista szempontból érdekes, hogy a megnyitó ülés hivatalos előadói közül csak az egyetlen nő nem fér el a pódiumon, hanem Farkas Edithnek várnia kell, míg a lovagias előtesszólók mind kibeszélték magukat, csak azután szűnik meg kényelmetlen ácsorgása a pódium körül. Pedig ugyancsak szükséges, hogy a nők résztvegyenek a patronage-munkában és ki is veszik belőle országzserte a részüket. Az ügyrend szabályait, amelyek előadásra 20, felszólalásra 10 percnyi időt szabnak, mindenki elfelejtette; maga az elnök is csak olyankor vette észre az idő gyors röptét, ha nőfelszólaló jelentkezett, pláne ha az történetesen feminista volt. Kívánjuk, hogy amilyen szép volt a kassai kongresszus külső formája, olyan értékes legyen a társadalmi patronage-munka tartalmilag.

A perzsa nők választójoga. A perzsa parlament is foglalkozott már a nő választójogának kérdésével; Hamadan Hadsi Wakild Rooy képviselő szólalt fel a nők politikai egyenjogúsítása érdekében. A mohamedán egyház legtöbb parlamenti képviselője hevesen tiltakozott az asszonyok felszabadítása ellen, amely az izlam végét jelentené. Az elnök utasította a jegyzőket, hogy hallgassák el ezt az incidenst, amelynek följegyzése csorbítaná a perzsa parlament dicsőségét. Az elnök intézkedését a képviselők zajos helyesléssel fogadták.

Az osztrák munkásnők. Szervezkedésük az 1910. év folyamán jobb eredménnyel járt mint a férfi munká-

soké! A szervezett munkások száma ugyanis 375,520-ról 357,928-ra csökkent, ellenben a szakszervezetek női tagjainak száma 39,736-ról 42,607-re emelkedett; jelöl annak, hogy vezetőik buzgó agitációja még ilyen kedvezőtlen időszakban is haladást tudott elérni.

A nő ipari egyenjogúsítása Poroszországban. A „Munkásügyi Szemlében”. olvassuk: „A porosz kereskedelemügyi miniszter az iparkamarákhoz rendeletet intézett, amelyben megállapítja, hogy a kézművesekre vonatkozó törvényes intézkedéseket igen sokszor egymástól eltérő módon alkalmazzák az iparúzó nőkre nézve. Ezért kiemeli a rendelet, hogy a munkásnők védelmére irányuló intézkedéseken kívül az ipartörvény nem tesz különbséget a férfi és a női iparúzók között. Ezért egyformán alkalmazandók az ipartörvénynek a tanoncügyre, a segédi és mestervizsgákra, valamint a tanonctartás jogra vonatkozó intézkedései. Miután eddig a nőket nem igen fogadták föl tanoncnak és így nem is jelentkezhetek segédi vagy mestervizsgákra, méltányos, hogy bizonyos átmeneti időszak alatt a nőket akkor is bocsássák vizsga alá, ha még nem is töltötték ki a megszabott tanonc- vagy segédidőt. Éppen úgy lehetővé kell tenni azt, hogy olyan nők, akikről különös okok miatt nem kívánhatják meg, hogy letegyék a mestervizsgát, például özvegyek, akik elhalt férjük üzletét folytatják, a hatóságok jogakarátulag megengedjék a tanonctartást. A rendelet célja, hogy a megállapított elveket lehetőleg egyöntetűen hajtsák végre mindenütt. Ha a nők oly számban jelentkeznek vizsgára, hogy több vizsgálobizottságra lenne szükség, gondoskodni kell arról, hogy – nőkből is alakítsanak ilyen bizottságokat. Végül pedig, hogy tanfolyamokat rendezzenek a nők ipari kiképzésére és a tanoncközvetítés intézményét a nőkre is terjesszék ki. A kereskedelemügyi miniszter hajlandó állami segéllyel támogatni ezen intézkedések végrehajtását.” Papiroson, a törvények szerint nálunk is egyenlő elbírálás alá esik a nő és a férfi az iparjogban. De tessék csak egy nőnek azokba, az iparoktatási tanintézetekbe felvételt kérni, amelyeket önkényesen elzártak a nők előtt. Például az órásipariba!

Különféléit. Milly Staeger berlini szobrásznőt megbízták a Hagenben épülő új városi színház plasztikai ékítményeinek kivitelével. A város azonkívül több létesülő középületének szobrászművészi munkálatait Milly Staegernek adta át. – A drezdai egészségügyi kiállítás orosz osztályának óriás méretű allegorikus szobrát Julie Swirski orosz szobrásznő alkotta. – A rotterdami rendőrség tisztviselővé nevezte ki „W. Samson kisasszonyt. O tehát Hollandia első női rendőrtisztviselője. Mielőtt a rendőrség szolgálatába lépett, elvégezte az amsterdami „társadalmi iskolát”. A rotterdami rendőrség Samson kisasszonyt erkölcsrendészeti osztályán alkalmazza. – A francia szépművészeti akadémia római nagydíját ezúttal Heuvelmanns Lucienne kapta „Az alvó Oreszes fölött örökös Elektra” című szoborcsoportjáért.

Lapunk olvasói csakis hirdetőinknél vásároljanak.

GYERMEKMUNKA.

Írta: CHARLOTTE PERKINS-GILMAN,
 A szegényház gyermekeit
 Sok betegség pusztíthatja,
 De szegényház nincs, amelynek
 Gyermekmunka hasznot hajtna.
 Nem hordanak finom ruhát
 Árvaházi kis gyermekek,
 De nem küldi őket senki
 Bányába, hogy keressenek.
 Javítóház vasszigorát
 Büntetésképp mérik rájuk,
 De nem azt, hogy bérmunkában
 Görnyedezték gyenge hátuk.
 Csak az emberi családnak
 Létkérdése, reménysége
 Munkálkodó szegény, kicsiny
 Gyermekei keresménye.
 Csakis az emberi apa,
 Okos, gondolkodó lélek,
 Fogyasztja el könnyű szívvel
 Munkadíját gyermekének.
 Csupán az emberi anya,
 Kit az erőszak átformált,
 Küldi munkába gyermekét,
 Hogy jóllakják a szent család.
 Nem eteti a hímamadárt,
 Sem a tyúkot fiókája,
 A kis cica sem a macskát;
 Ez az ember glóriája.
 Oh teremtés dicsősége!
 Ember, kinek nincsen párja,
 Minket táplál csak gyermekünk
 Verejtéke, könnyhullása.
 A mi bűnünk a szegénység,
 Gyermekeket halomra ölő;
 Segítsünk rajta emberek
 Gyorsan, ma még, holnap késő!

Fordította: POLGÁR KÁLMÁN.

IRODALOM.

A magyar kereskedő könyve. IV. kötet. Szerkesztette: Schack Béla. A nagyszabású munka befejező része értékes kiegészítése az előző tartalmas köteteknek. Szinte kereskedelmi lexikonnak vehetjük a művet, amelynek sok fejezete nemcsak a kereskedőket és a keresdelem alkalmazottait érdekelheti, hanem a laikus közönségnek is sok hasznos ismeretet nyújt. A negyedik kötetnek „Vám- és vámpolitika” (írta: dr. Márffy Ede), „Export és Import” (írta: dr. Kovács Gyula) című fejezeteit mindazoknak figyelmébe ajánlhatjuk, akik a fogyasztási cikkek árának a politikától való függéséről semmit sem tudnak. Sokat tanulhatnak belőle. A kötet többi fejezetei az érdekelt szakközönséggel közölnek értékes ismereteket.

BEÉRKEZETT MŰVEK:*

Dr. Gerő Ernő: Mely esetekben van válópörnek helye? Budapest, 1911. Házassági jogi Szemle kiadása. Ára 1 K.

Matthias Mátrainé Varga Róza: Ökrös Tera és egyéb elbeszélések. Szerző kiadása. Ára 2.50 K.

Sz a á k Lujza: Hulló levelek. Szerző kiadása. Ára?

Faber Oszkárt A klerikális veszély. Szerző kiadása. Ára 60 fillér.

A z e l a d á s művészete. Az Üzlet könyvtára.

A Magyar B é k e e g y e s ü l e t Évkönyve. Az egyesület kiadása.

A F ő v á r o s i Könyvtár Ért es í t ő j e. V. évf. 3. sz.

Salamon Ernő: A levelező gyorsírás tankönyve. Ára 1.50 K.

Sommerné Bányai Amanda: A magyar gyorsírás tankönyve. Budapest, Toldi Lajos. Ára 2 K.

Dr. J. Rutgers: Die Entwicklungsgeschichte des menschlichen Gemeinschaftslebens, mit besonderer Berücksichtigung von Mutterrecht und Ehe. Felix Dietrich Gautzsch, 1911. Ára 50 Pf.

Henriette Fürth: Die Mutterschaftsversicherung. 1911. Gustav Fischer, Jena. Ára 5.50 M.

Lucy von Hebertanz - Kaempfer: Dss Quellengebiet der Frauenfrage. Wien, St.-Norbertus-Verlagshandlung. Ára 80 fillér.

R. Sehn older: Die Prostituierten und das Strafrecht. München, Ernst Reinhardt. Ára 1 M.

Mavro Spicer: Das „Weib im Kriege und in der Politik. Zágráb, szerző kiadása. Ára 50 fillér.

E. Tanne: Die Frauenwelt auf dem Mars. Hamburg, Duvenstedt. Ára?

Dr. Med. Heinz Zikel: Hygiene der weiblichen Leidenschaften. Berlin, Schweizer u. Co. Ára 1.80 M.

J. du Breuil de Saint-Germain: La misere sociale de la femme et le suffrage. Suresnes, Crémien. Ára 25 cent.

W. Drucker: Autour du travail de la femme. Amsterdam, 1911. Ára?

* Birálatukat fenntartjuk magunknak.

Ügyvezetőség:
V. ker., Mária Valéria-
utca 12. II. em.
Pénztáros:
HELLERNÉ BOLBE-
RITZ GEORGINA
V., Asany János-u. 1.

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE HIVATALOS KÖZLEMÉNYEL.

Tagdíj díj tételzés szerint; legalább évi 10 korona.

Gyakorlati Tanácsadó
V. ker., Mária Valéria-
utca 12. II. em.
Hivatalos órák: kedden
és pénteken 6-8-ig.
Magántanítónők elbe-
lyezése ugyanekkor.

E rovat szerkesztéséért Pogány Paula főtítkárr felelős.

A Kongresszus végrehajtó-bizottsága:

Elnök: gróf Teleki Sándorné.

Társelnökök: dr. Dirner Gusztáv, Glücklich
Vilma, gróf Haller Györgyné, dr. Márkus Dezső, Schwim-
mer Rózsa.

Főtítkárr: Pogány Paula.

Pénztáros: Dirnfeld Janka.

Ellenőr: Molnár Viktorné.

Jegyzők: dr. Rácz Miksa, Spády Adél, Szeg-
vári Sándorné.

Tagok: dr. Bálint Aranka, Behr Hilda, Békássy
Gyöngyi, Engel Berta (Nagysurány), Gergely Janka,
Mellemé Miskolczy Eugenia, gróf Mikes Árminné, gróf
Pejacsevich Katinka, Seenger Ida, dr. Steinberger Sarolta,
Szirmay Oszkárné, Ungár Dezsőné, Willhelm Szidónia.

A kongresszus előkészítésének első nyilvános mun-
kája a szeptember 4-iki gyűlés volt. Már az értekezlet
külsőségei, a Feministák Egyesületének termét túlszűföld,
irodáját és folyosóit is ellepő közönség imponáns száma,
az előadásokat kísérő élénk figyelem és mindenek felett
a lelkes adakozási kedv ékes bizonyosságai a kongresszus,
íránt máris megnyilvánuló érdeklődésnek.

Glücklich Vilma ügyvezető lendületes szavakkal
nyitotta meg az értekezletet. Utána Engel Berta (Nagy-
surány), Ungár Dezsőné, Spády Adél és Schwimmer
Franciska számoltak be érdekesebbnél érdekesebb előadá-
saikkal a stockholmi kongresszus azon részleteiről, ame-
lyeket a sajló kevésbé ismertett. A közönség nagyon
hálásnak mutatkozott a hangulatos beszámolóért.

A visszapillantások után Schwimmer Rózsa vá-
zolta a kongresszus érdekében tett eddigi lépéseket. Kö-
zölte, hogy a kongresszus költségeire szükséges 100.000
koronához a város hozzájárulását remélhetjük s hogy dr.
Bárczy István polgármester a kongresszus iránti érdeklő-
désének már is tanújelét adta. A legsürgősebb munka-
programm vázolósa után az értekezlet egyhangú lelkesed-
déllel megválasztotta a végrehajtó bizottságot, míg a
nagybizottság megválasztását későbbre tartotta fenn.

A végrehajtó-bizottság elnöke, gróf Teleki Sándorné,
aki újtátrafüredi otthonából Budapestre készült a gyűlésre,
sürgönyben közölte, hogy nagy sajnálatára, az utolsó
percben keletkezett akadályok miatt, távol kellett marad-
nia. Nagy örömeinkre szolgált, hogy e gyűlésen több
vidéki tagtársunk is résztvett. Az értekezlet lelkes hangu-
latának és a kongresszus jelentőségének teljes átértését mi
sem bizonyítja jobban, mint hogy gyűlésre való felszó-
lítás nélkül a következők ajánlották fel hozzájárulásukat
a kongresszusi költségekhez:

Engel Berta, gyáros, Nagysurány.....	500 K
Spády Adél, tisztviselő (havi 10 K-s részletekben)	240 „
Steinberger Gizella, Tiszaujlak.....	100 „

N. N. (havi 5 K)	100 K
Rudas M. J., tisztviselő (havi 10 K)	200 „
Schwimmer Franciska, zongoratanító (havi 5 K)	100 „
Kozmáné G. Klára polg. isk. tan. (havi 5 K)	100 „
Dr. Kolbachné Kácsér Ilona, tisztviselő (havi	
5 K)	100 „
Behr Hilda (havi 5 K)	100 „
Dirnfeld Janka	50 „
Schnur Nelly, tisztviselő (2 részletben)	100 „
Dr. Winternitz Henrikné	100 „
Reisz Rózsi, Kramer Zelma, fogadás és más	
apróságokból	25 „
N. N. (születésnap ajándék megváltása)	100 „
Visontai Kovách Zoltánné és leánya.....	50 „
Szirmai Oszkárné	500 „
Dr. Márkus Dezső	100 „
Összesen	2565 K

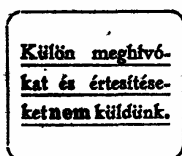
Ezenkívül felajánlottak: Pogány Paula Pogány Willy
egy nagyértékű képét (a miniszteri engedély megszerzése
után kisorsolás útján értékesítjük majd); Low Adolf
100 drb gyűjtő-perselyt; Kohlbach Ella 50 drb saját
készítésű suffragette babát (a karácsonyi boltban fogjuk
árusítani); Farkas Gizella háziipari kiállítása jóvedelmé-
nek 10%,-át; N. N. tisztviselő 1912. és 1913. évi
fizetés javításának 10%,-át; Kardos Böske, a kiváló ipar-
művész, a kongresszushoz szükséges különböző művészi
tervezések díjtalan elvégzését ajánlotta fel. Gyermekepénz-
tárt állított fel a Meller-triász és Kozma Janka.

Hogy már a hivatalos gyűjtés megin-
dítása előtt ilyen lelkes adakozó kedv mutatkozik,
biztosíték arra nézve, hogy a szükséges 100.000 korona
könnyen és gyorsan gyűlik majd össze. Látjuk: nem lesz
szükség különösebb buzdításra, a kongresszus mérhetetlen
jelentősége, a világ minden részéből várható vendégeink.
nek nyújtandó vendégzeretet kellemes kötelessége maguk-
ban véve is elég buzdítólag hatnak.

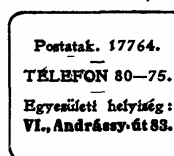
A végrehajtó-bizottság szeptember 21-én
tartott első ülésében Schwimmer Rózst bízta meg a
kongresszus irodájának vezetésével, a különböző bizottsá-
gok megalakítását pedig az októberben tartandó vég-
rehajtó-bizottsági ülésre tűzte ki. A bizottság ez
úton kéri az ügy iránt érdeklődőket, hogy Pogány Paula
főtítkárnál jelentsék be, mely bizottságban kívánnak dol-
gozni. Az előkészítő munkára vonatkozó indítványok
írásban ugyancsak a főtítkárnál nyújtandók be.

A munka gyönyörűen, a nagy eseményhez méltóan
indul, reméljük, mindvégig így folytatódik majd!

Kérje minden kávéházban
A NŐ és a TÁRSADALOM
FOLYÓIRATOT.

A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE HIVATALOS ÉRTESETÉSEI.

Az egyesületek tagjai díjtalanul kapják a lapot. – Évi tagdíj rendes tagoknak 12 K. kültagoknak 6 K.

Továbbképző tanfolyamaink részint folyamatban vannak már, részint a legközelebbi időben kezdődnek. Angol nyelvből három tanfolyamot nyitunk egyidejűleg: kezdő, haladó és társalgó kurzust, mindháromat Miss Jessy Simpson kintűnő vezetésével.

Az idén Stolze-Fényes-féle rendszerű gyorsírásból is óhajtunk tanfolyamokat nyitni, ha az eddig jelentkezett tagtársakhoz még csatlakoznak néhányan. E tanfolyam vezetésére Taubner Margit okl. gyorsíró tanítónő, egyesületünk jegyzője vállalkozik.

Október havában ezenkívül svéd torna tanfolyamot is nyitunk, melynek vezetésére újból Prof. Kocsárdné bárónét kértük fel.

Egyesületünk nagy áldozatok árán tartja fenn ezeket a kurzusokat, de szívesen meghozza ezt az áldozatot, mert a továbbképző szaktanfolyamok messzeható szociális misztiót teljesítenek. Tagtársaink saját boldogulásuknak vágják útját, ha e-tanfolyamokat nem használnák fel nyelvismereitek és szaktudásuk kiegészítésére. A már említett angol nyelven kívül tanítunk j magyar és német levelező- és vitagyorsírást (haladók számára külön gyakorló órák), gépirást különféle rendszerű írógépeken, könyvvitelt és keresk. számtant, német nyelvtant kezdők és haladók számára. Beiratkozni mindeme kurzusokra a titkárságnál lehet.

ÖSSZEJÖVETELEK OKTÓBERBEN.

8-án, vasárnap, délutáni séta a Farkasrétre. Találkozás a farkasréti villamos-végállomáson pontosan 3 órakor.

11-én, szerdán este 8 órakor: Tagértekezlet. Tárnya: I. Téli teendőink. Előadó: Gergely Janka. 2. A betegségélezés hiányai. Előadó: Wilhelm Szidónia.

22-én, vasárnap, kirándulás Hűvösvölgy-Solymárra. Indulás a hűvösvölgyi végállomásról reggel 9 órakor. Gyaloglás 5 óra.

Záróra. A nyolcórás záróra rendezésének kérdése megint egyszer megfeneklett. A megindított társadalmi akció a kereskedők és a vásárló közönség hiányos szociális kötelességtudása folytán nem vezetett eredményre, a törvényes rendezés pedig – melyre nézve a kormány tagjai legutóbb is ellentmondó kijelentéseket tettek – a mai parlamenti viszonyok mellett egyelőre nem várható. Ily körülmények között nem tehetünk egyelőre egyebet, mint-hogy bojkottáljuk a 8 óra után is nyitott üzleteket. Ne felejtjük el, hogy ez kötelességünk darusítással foglalkozó kartársainkkal szemben!

Vásárlásoknál hirdetőinkre gondoljunk.

Nőtisztviselők nyugdíja. Legutóbbi számunkban megemlékeztünk arról, hogy sokan tévesen fogják fel a nyugdíjellátás célját és olyan előnyöket is várnak attól, amiket nyújtani a nyugdíjbiztosítás nincs hivatva. Sokszor hallunk téves összehasonlításokat, a nyugdíjbiztosítás és életbiztosítás között. De akik még ily módon foglalkoznak a nyugdíjkérdéssel, azok a kartársak legalább foglalkoznak valamiképpen vele. Hányan vannak azonban, akik – különösen a női kartársak közül – egyáltalában nem törődnek jövőjük biztosításával még akkor sem, amikor a vállalat, melynél vannak, magára vállalta egy általános nyugdíjintézménynél, mint pl. az általunk legjobban ajánlott Magántisztviselők Országos Nyugdíj-egyesületénél a járulékok arányos részének fizetését. Ezek a kartársak már vétkes könnyelműséget követnek el, mert

a könnyűszerrel lehető gondoskodási vagy takarékosági alkalmat is elmulasztják. A legtöbb női kartárs szeme előtt, amikor az ilyen nyújtott alkalmat fel nem használja, az lebeg, hogy remélhetőleg nem sokáig marad a magántisztviselői pályán. Nem szólnak arról a sok esetről, amikor ebbéli reményeikben csalódnak és e csalódásoknak gyakran egész sorozata sem elégséges ahhoz, hogy helyzetüket, mulasztásaikat és tennivalójukat, idejekorán felismerjék. De ha beválnék is táplált reményük, ha bekövetkeznék is az, amire számítottak, vajjon rosszul tették-e, ha az élet minden eshetőségére némi támaszt biztosítottak maguknak a szociális érzelmű cégfőnök kínálta segítséggel? Hiszen ezt a biztosítást akkor is érdemes fenntartani, ha a kartársnő a magántisztviselői pályának, ki tudja, örökre-e? búcsút mondott. De még ha nem is tartja fenn tovább biztosítását, akkor is kiléphet a Magántisztviselők Országos Nyugdíjegyesületéből és ilyen módon sem veszített, hanem ellenkezőleg megtakarított pénzt.

Temesvár.

Megkezdődött ismét a komoly munka egyesületünkben és a nyári pihenést csak egy szomorú esemény zavarta meg, ügyészünknek dr. Hódosi Adolfnak a halála. Szorgalmas, lelkiismeretes munkását veszítette el egyesületünk, aki” mindig készséggel és önzetlenül látott el bennünket jótanáccsal és segítséggel. Ravatalára koszorút helyeztünk, temetésén pedig küldöttségileg vettünk részt. Emlékét szeretettel őrizzük.

Szeptember 17-én gyűlést tartott a választmány, amelyen elhatározta egy fizetett titkár alkalmazását, aki mindennap rendelkezésére áll a tagoknak és a folyó ügyeket végzi. Így hétköznapokon is lesz hivatalos óra fél 2-től 3-ig az egyesületi helyiségben, vasárnap és ünnepnap pedig 10-12-ig. Ekkor azok a társaink is feljárhatnak egyesületünkbe, akik vasárnap délelőtt elfoglaltságuk miatt eddig nem jöhettek, ügyes-bajos dolgaikat pedig rögtön elintézhetik.

Október elsejével a tanfolyamainkat is megnyitjuk. Tartunk magyar-német gyorsírást Verő Adolf főreáliskolai tanár vezetésével; gépirást, amit Tenner Dóra tagtársunk tanít; könyvelést, Orth felső kereskedelmi iskolai tanár vezetésével és német nyelvtani és helyesírási tanfolyamot.

A gyorsírási és német nyelvtani kurzusok 3-3 hónapig tartanak és díjuk havonta 1 korona tagjainknak, a gépirási 6 hétig 10 korona tandíjjal; a könyvelési 8 hónapig tart, az egyszerű és kettős könyvvitel kellő elsajátítására; tagoknak 5 korona havonta.

Reméljük, hogy a kurzusokat sokan és pontosan látogatják majd tagtársaink a saját érdekükben, hogy maguknak szaktudást, egyesületünknek meg legalább erkölcsi sikert szerezzenek az anyagi áldozataikért.

Tagjaink száma különben örömdetesen gyarapszik és az egyesületi ügyek iránti érdeklődés is fokozódik. De kérjük is mindnyájuk segítségét minden munkánkban, mert csak akkor boldogulunk igazán, ha mindnyájan dolgozunk.

LUKÁCS MARGIT.

Külön meghívókat és értekezéseket nem küldünk.

A NÖTISZTVEISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE ÉS ARADI, NAGYVÁRADI, SZOMBATHELYI, TEMESVÁRI FIOKEGYESÜLETEINEK HIVATALOS ÉRTESÍTÉSEI.

Postatak. 17764.
TELEFON 80-75.
Egyesületi helyiség:
VI., Andrásy-út 83.

A szerkesztésért felelős: Gergely Janka.

A szerkesztésért felelős: GlücKlich Vilma. – Tagsági díj tetszés szerint; legalább évi 10 korona.

Politikai propagandaköltségeink fedezéséhez
újabbban hozzájárultál!

Behr Hilda.....	10- K
Kurzweil Gáspárné, Érsekújvár.....	10.-
Gróf Mikes Arminné	5.- "
(tagdíj-többlet)	
Molnár Viktorné	100.- "
Steinberger Sarolta dr.....	20.- "
Eddigi kimutatásunk	7788.28 "
Összesen ...	7933.28 K

OKTÓBERI MUNKATERV.

Mielőtt nyilvános üléseink sorrendjét közöljük, röviden felsorolni kívánjuk egyesületünk belső munkájának azokat a főbb ágait, amelyekben nagy köszönettel vesszük tagtársaink segítségét, amelynek mértéke lehet csekély, de az egyszer vállalt kötelezettség szigorúan betartandó.

Gyakorlati Tanácsadónk csak úgy felelhet meg hivatásának teljes mértékben, csak úgy válhatik a nőkérdés megoldásának biztos alapot nyújtó kísérleti állomássá, ha minden egyes pártfogoltunk ügyének elintézését alapos utánjárás, a viszonyok teljes megismerése előzi meg. Akik ezen a téren segíteni hajlandók, azoknak minden kedden és pénteken este 6-8-ig ügyvezetőnk ad részletes útbaigazítást. Üresedésben levő állásokat, amelyek semmiféle szakegyesület munkakörébe nem tartoznak, szíveskedjenek tagtársaink az adatok pontos részletezésévei nálunk bejelenteni. Viszont szívesen leszünk segítségükre állástkereső nők elhelyezésében. A Gyakorlati Tanácsadó foglalkozik a legkülönbözőbb természetű ügyek elintézésével: orvosi, jogi, gazdasági, pályaválasztási kérdésekben kiváló szakértők véleménye áll rendelkezésünkre. Különösen fontosak a nevelésügyi és pályaválasztási kérdések, mert bőséges tapasztalatokon alapuló helyes elintézésük kedvező befolyást gyakorol az ifjúság egész élete folyására.

Lapunk érdekében kifejtett minden propaganda rendkívül hasznos ügyünkre nézve; akik tagtársaink közül előfizetőkül megszerzik mindazokat a kaszinókat, egyesületeket, könyvtárakat és kávéházakat, amelyeket befolyásolniuk lehetséges, azok nemcsak anyagilag segítik a sok nehézséggel küzdő lapvállalatot, hanem óriási mértékben szaporítják lapunk olvasóközönségét, és ugyanily mértékben kiterjesztik eszméink hatásának körét. Akik személyes összeköttetések segítségével hirdetéseknek szereznek lapunknak szolid kereskedőtől;

gyárosoktól, bankoktól, részvénytársaságoktól, azok anyagi szempontból nagy segítséget nyújtanak lapunknak és hozzájárulnak régi óhajunk megvalósulásához, hogy „A nő és a társadalom” gyakrabban jelenhessék meg. A meglévő hirdetések akkor szolgálnak legjobban a hirdető és lapunk érdekeit, ha bevásárlásainkat első sorban lapunk hirdetőinél eszközöljük.

Nyomatványaink terjesztése a propaganda kitűnő eszköze; ha nagy mérveket öltene, újabb és újabb értékes munkák kiadását és ezzel mozgalmunk számos részletkérdésének elvi tisztázását tenné lehetővé. Elszámolás ellenében szívesen bocsátjuk tagtársaink rendelkezésére minden nyomtatványunk egy-egy példányát.

Adminisztratív munkánk napról napra növekszik, teljességgel lehetetlen, hogy egyesületünk fizetett munkával egészen ellássa. Nagy hála köteleznek azok a tagtársak, akik hetenkint meghatározott időben pontosan fölkeresik irodánkat és az adminisztráció egy részének vezetését elvállalják.

Októberi összejöveteleink a következők:

4-én, szerdán este 6 órakor a Lloyd-társaság termében (V., Mária Valéria-u. 12.) a Férfiliga meghívására: dr. C. V. Drysdale (London) előadása: What men have done in Great-Britain for Women's Suffrage (Mit tettek az angol férfiak a nők választójogáért)? – Jegyek 6, 4 és 2 K-ért a Bárd-féle színház-jegyirodáiban és a férfiliga helyiségében kaphatók (egyesületünk tagjai számára kedvezményes áron).

23-án, hétfőn d. u. 5 órakor egyesületünkben: A gyermekvédelmi bizottság ülése. Munkára jelentkezéseket elfogad Szirmay Oszkár tagtársunk, a bizottság vezetője. (V., Perczel Mór-u. 2. Telefon 37-43.)

29-én, vasárnap d. u. 4 órakor a régi országházban (VIII., Főherceg Sándor-u.): Nyilvános szülői értekezlet, melynek tárgya: Hogyan óvjuk gyermekeink egészségét? Előadó: Győri Ilona dr.

Az Ifjúsági Csoport külön meghívóban közli munkatervét.

SZEPTEMBERI KRÓNKA.

A nők választójogi világszövetségének VII. kongresszusa érdekében tartottuk első őszi értekezletünket. Stockholmban járt tagtársaink közül Engel Berta, Ungár Dezsőné, Spády Adél és Schwimmer Franciska beszámoltak az ottani VI. kongresszus intímabb, szakszerű tudósításokba nem foglalható, de a jövő kongresszus rendezése szempontjából nagyfontosságú részleteiről: a stockholmi társadalom vendégszeretetének megnyilvánulásairól, a közhangulatnak a

kongresszus hatása alatt történt kedvező alakulásáról. a kongresszusi iroda szervezéséről és az ifjúság rendező és kalauzoló szerepéről. Azután Schwimmer Rózsa terjesztette elő a budapesti kongresszus előkészítésének tervét. Az értekezlet megválasztotta a végrehajtó-bizottságot, amely lapunk mai számában már önállóan teszi közzé a nagy közönséget érdeklő közleményeit. (L. kongresszusi rovat.)

Diákgyűlésünk annak a szolidáris érzésnek adott kifejezést, amely a főiskolák hallgatóiban felháborodást kelt a nőhallgatókkal szemben gyakorolt igazságtalanságok láttára. Az ülést Gerendai Ákos, az Ifjúsági Csoport egyik elnöke vezette; előadója, Pikler Blanka, behatóan ismertette azt a megkülönböztetést, amelyet az egyetemre beiratkozás alkalmával fiú- és leánydiákok között tesznek, továbbá azt a sérelmes rendeletet, amely még a jogi kar előadásainak hallgatásától is eltiltja a leányokat s amely egyenesen ellenkezik az egyetemi szabállyal. — Polgár György joghallgató kifejtette, hogy semmiféle komoly ok sem magyarázza a leányok kizárását a jogi pályáról; annak sem intellektuális, sem gyakorlati nehézségei nem akadályozhatják azt, hogy a nők éppen úgy boldoguljanak rajta, mint a férfiak. Pécsi Illés műegyetemi hallgató követelte a technikai pályák megnyitását a

nők számára; utalt azokra az eredményekre, amelyeket a nők eddig, előképzettség nélkül is, műszaki téren elértek. Nem lát egyéb, mint hatalmas érdeket abban, hogy e téren útját állják a további fejlődésnek. Glücklich Vilma, mint egyesületünk képviselője, rámutatott a jobb helyzetben levőknek a szolidaritásból származó kötelességére: az igazságtalan rendeletektől sújtott kollégáikkal együtt ki kell vívniuk érvényen kívül helyezésüket. Indítványozta, hogy Wlassics Gyulát, továbbá Fröhlich Izidor dr., Rados Gusztáv, Beke Manó dr. és Schwarz Gusztáv dr. egyetemi tanárokat táviratilag kérje a gyűlés e mozgalom támogatására. Gyömri Boriska határozati javaslatot nyújtott be, amelyben a gyűlés az egyetem összes fakultásainak megnyitását követeli a leányok számára. — Újhelyi Margit saját tapasztalatából vázolja az egyetemi felvételt korlátozó rendelet rossz hatását a középiskolai leányok idegzetére és egészségére; Fried Erzsébet a kereskedelmi tanárképző-intézetre nézve kívánja a felvételi feltételek egyenlősítését, Vészi Mátyás tiltakozik az ellen a vád ellen, mintha a leányok kevesebb fáradsággal szereznek érettségi bizonyítványukat, mint a fiúk; Szirmai József az egész egyetemi hallgatóság szolidáris eljárását tartja kötelességnek e kérdés megoldására. — Az Ifjúsági Csoport napirenden tartja a kérdést.